

**Sezona
2021/2022**

Mlado Mladinsko

**Uprizoritev
5**

Svoje usode krojači

Avtorice in avtorji besedila:
Ana Duša ter mladinke in mladinci

Režija: Ana Duša

Igrajo:

Družina Balantič
BRINA: Rosa Romih
NEJC: Matic Eržen
SONJA, mama: Tia Krhlanko
ANDREJ, oče: Luka Žerdin

Družina Novak
MAJA: Indija Stropnik
TEREZA, mama: Aja Markovič
STANE, ded: Nace Korošec

LOTOS, izgubljena duša: Jon Napotnik

Družina Jesih
PERUN: Voranc Mandić
INGRID: Kaja Petrovič
VESNA: Aiko Zakrajšek
KRISTJAN: Jan Martinčič
LUCIJA, mama: Mija Kramar
BOŠTJAN, oče: Jure Šimonka

DR. MEDVED, terapevt: Leon Kokošar

TA JEZNA: Iza Napotnik
TA SPRAVLJIVA: Katka Slosar
TA DRZNA: Hana Kunšič
TA NEŽNA: Ronja Martina Usenik

SMRT: Mira Giovanna Gabriel

Podporniki:
Blaž Šef
Damjana Černe
Primož Bezjak

Dramaturgija in fotografija: Gaja Naja Rojec
Glasba: Mitja Vrhovnik Smrekar
Kostumografija: Maja Mirković
Asistentka kostumografije: Slavica Janošević
Scenografija: Damir Leventić
Koreografija: Primož Bezjak
Oblikovanje zvoka: Marijan Sajovic
Oblikovanje svetlobe: Borut Bučinel
Oblikovanje maske: Vanja Djuran
Avtorica razstave Družine: Gaja Naja Rojec
Svetovalec za režijo: Mare Bulc
Vodja predstave: Sven Horvat

V predstavi smo uporabili besedila pesmi *Dve zvezdi* Heinerja Müllerja, *Homework* Allena Ginsberga, *Polarizacija* Jureta Šimonke, *Če bi se svet narobe vrte* Katke Slosar, *I Died for Beauty* Emily Dickinson, *Comin' Thro' the Rye* Roberta Burnsa, *Sanjam o sjeni* Miroslava Krleže in primorske ljudske *Stu Idi* ter priredbo skladbe *Sve se vraća, sve se plaća* (Željko Sabol / Delo Jusić / Mitja Vrhovnik Smrekar).

Koprodukcija: Slovensko mladinsko gledališče in KD Pripovedovalski Variete

Program Mlado Mladinsko, 1. generacija, 2020–22
Vodja programa: Ana Duša
Mentorska ekipa: Ana Duša, Primož Bezjak, Blaž Šef, Damjana Černe, Mitja Vrhovnik Smrekar, Maja Mirković, Gaja Naja Rojec, Damir Leventić
Mentorji za gledališke eseje: Boštjan Narat, Blaž Šef, Simona Semenič

Gostje: Željko Hrs, Vito Weis, Matjaž Ličer, Dragan Petrovec

Gostji Boštjana Narata v Deželi pridnih z naslovom Mlado Mladinsko (Mladinsko, februar 2021):
Aiko Zakrajšek, Mija Kramar

Dopisovalci v Dnevnikovih dialogih (januar 2022):
Nataša Kramberger in Aja Markovič
Goran Vojnović in Mira Giovanna Gabriel
Ervin Hladnik Milharčič in Mija Kramar, Jure Šimonka

Portretirane družine: Božič, Djuran Janežič, Jelić, Lajovic, Šmalc, Sočan, Uhan in Trbovc Mihajlovič

Premieri: 21. in 22. 1. 2022, spodnja dvorana Slovenskega mladinskega gledališča

Izvršna producentka: Katarina Saje
Lučna mojstra: Matjaž Brišar, David Cvelbar
Tonski mojster: Silvo Zupančič
Asistenta tonskega mojstra: Sven Horvat, Marijan Sajovic
Video tehnik: Dušan Ojdanič
Garderoberki: Slavica Janošević, Andreja Kovač
Izdelava kostumov: Slavica Janošević, Vesa Karanović, Helena Žnidaršič
Maskerka in frizerka: Nathalie Horvat
Asistentka garderoberk in maskerke: Žana Štruc
Rekviziter: Dare Kragelj
Odrski mojster: Boris Prevec
Odrski delavci: Tadej Čaušević, Valerij Jeraj, Tine Mazalović, Mitja Strašek
Ključavničar: Sandi Mikluš
Mizar: Boštjan Kljakič Kim
Izdelava scenografije: delavnice Slovenskega mladinskega gledališča
Ekonom: Ivan Šikora
Čistilki: Naila Jamaković, Zdenka Žigman

MLADO MLADINSKO, PROGRAM ZA VKLJUČEVANJE MLADIH V GLEDALIŠČE IN JAVNI DISKURZ

Program deluje po načelu vajeništva, v njem pa pripadniki različnih generacij, mladi mladinci in člani avtorske ekipe, v procesu sodelujejo kot enakovredni sogovorniki in soavtorji. Klasično hierarhično razmerje učitelj – učenec zamenjuje razmerje mojster – vajenec, v katerem je starejši mlajšemu hkrati mentor in enakovreden soustvarjalec, prenašalec vednosti in enakovreden sogovornik. Bistveni del programa je tudi »ostrenje misli«, vadba v prepoznavanju sočasnega družbenega dogajanja in refleksija o njem, artikulacija lastnega, argumentiranega mnenja glede posamičnih družbenih pojavov in dogodkov ter iskanje načinov za vključevanje tega mnenja v javni diskurz. V ta namen sodelujoči mladi ob individualnem vodstvu mentorjev ustvarjajo vsak svoj gledališki esej, pripravljajo intervjuje in se vključujejo v javne debate, vzpostavili pa smo tudi sodelovanje s časnikom *Dnevnik*, v katerem mladinke in mladinci vstopajo v dialog s priznanimi kolumnisti.

Ana Duša KDO KROJI USODO MLADIH GENERACIJ?

»Nočem kričati. Nočem reševati sveta. Nočem se boriti za življenje. Samo živela bi rada. Rada bi se razgledala po svetu. Rada bi se prvič zaljubila. Rada bi doživela svoj prvi poljub. Rada bi uživala v svojih najstniških letih. Namesto tega poslušam o smrti, o krivicah, o bolečini. In ko spregovorim, me utišate. Kaj pa mladi vejo? Vemo, da je to naš svet. Naš edini svet. In da razpada. In da nam ne pomagata.«

Predstava *Svoje usode krojači* je najvidnejše dejanje prve generacije Mladega Mladinskega, programa za vključevanje mladih v gledališče in javni diskurz. V predstavi dvajset ustvarjalcev, rojenih med letoma 2001 in 2006 ter izbranih na javni avdiciji, v sodelovanju z avtorsko ekipo in ob podpori treh članov Slovenskega mladinskega gledališča raziskuje družbena in generacijska, predvsem pa družinska razmerja v času, ko se je svet obrnil na glavo in je vse sam tko ... wtf. Izhaja iz vprašanja, kako o družbi mislijo in kako se v njej znajdejo generacije, odrasčajoče v času vse večjega nezaupanja in razpadanja obstoječih sistemov, vzgajane na način, ki jih v isti sapi uči skrajnega individualizma in univerzalne strpnosti, ko družbeni razkoli in razlike vedno bolj posegajo tudi v naša zasebna življenja. Kako »družbo znanja, strpnosti in dialoga« doživljajo generacije, ki so neprimerno bolj samoreflektirane kot katerakoli prej in ki so naučene, da morajo znati v vsakem trenutku poskrbeti za lastno (duševno) zdravje in dobrobit, »družbeno dobro« pa je zanje abstrakten pojem brez jasnih oblik, nekaj, po čemer hrepenijo, a za kar nimajo ne načrta ne orodij, s katerimi naj bi ga dosegle?

Izhodiščna ideja – skozi učno-ustvarjalni proces razmišljati o skupnosti ter položaju mladih v njej – se je prepletla z izrednostjo časa, ki ga živimo. Eden najpomembnejših delov procesa so bile sprotne refleksije sočasnega družbenega dogajanja, katerih namen je bil predvsem uriti mlade, ki jim je »individualizem vtkan v DNK« (kot se je izrazila ena izmed mladink) v gledanju navzven, ne navznoter; v soočanju, ne v umikanju; v direktnem izražanju, ne v korektnem namigovanju. Avtorska ekipa je bila postavljena pred drugačen izziv: poslušati in slišati,

ne samo govoriti; debatirati, ne predavati; odstopati mladim prostor, ne samo teoretizirati o vključenosti. Proces je tako v največji možni meri skušal slediti sodelujočim mladim, tako v izbiri tipa predstave kot v vsebini.

Do prvega ključnega trenutka je prišlo ob koncu januarja 2021, sredi najhujše koronske teme, ko se je delo z računalniških zaslonov po štirih mesecih končno preselilo v resničen gledališki prostor in ko je bilo sodelujočim zastavljeno vprašanje: kako si predstavljate svetlo prihodnost, kakšne so vaše želje? Temu je sledila tišina, nato pa previdni, skromni, nepretenciozni odgovori, ki so razgalili drugo plat te »fleksibilne, nestanovitne, samozavestne, drzne, prodorne in hitre« generacije prihajajočih mladih, vzgojenih v prepričanju, da je vsak od njih rojen za velike stvari in da jim pripadata tako svet kot prihodnost: strah, negotovost, nemoč, občutek o nesmiselnosti dejavnega vključevanja in nezmožnosti akcije.

Drugi ključni trenutek sta ob koncu prvega dela procesa spomladi 2021 spodbudili še dve vprašanji: kaj izmed vsega, kar smo delali, želite vključiti v predstavo in za katero vlogo bi vsak izmed vas prejel borštnika? Odgovori na prvo vprašanje so vključevali tako vsebinske kot žanrske postavke, drugo pa je postreglo s pisano paleto likov, ki je postala osnova za oblikovanje treh sodobnih slovenskih družin in odnosa staršev do prihodnosti svojih otrok, kot to vidijo in doživljajo mladi. Zgodba se je nato razvijala skozi vodene improvizacije, skozi katere je vsak sodelujoči poglobljal in gradil svoj lik (na ta način so nastajali tudi dialogi, ki so skoraj v celoti, zgolj z manjšimi korekcijami, delo samih igralcev). Prek družin (eno smo zasnovali na prizoru družinskega nasilja, drugi dve pa na prizorih o politični korektnosti), prikazanih v naši uprizoritvi, obravnavamo medgeneracijsko odgovornost, rdeča nit, ki jih povezuje, pa je vprašanje: kaj se v pregovorno zaprti slovenski družbi, kjer se smejemo na ven, jočemo pa na noter, skriva za srečno družinsko fasado? Svet, ki se tako izriše pred nami, je poln konfliktov, nasilja, razrednih razlik, družbenih in osebnih hipokrizij in paradoksov, pa tudi želje po razumevanju, smislu, združevanju in preprosto – življenju.

»Svoje usode krojači ... Ko sem sedela na polju Umetnikov in zbirala pogum, da se čez Upanje prebijem do Svetle prihodnosti, sem res želela dobro razmisliti, ker manifestacija je le manifestacija in res si nisem želela manifestirati česa, kar ne bi bilo zares pomembno. Ugotovila sem, da je vse, kar hočem v tistem trenutku, *hendlat lajf* ... pa karkoli že bo!«

1 Nataša Kramberger: »Osebnost leta 2021: QR-koda, vsevedna, oglata in običajno še črno-bela«, *Dnevnik*, 31. 12. 2021

Pričujoči gledališki list je dokumentarno-dnevniški zapis naše raziskovalno-ustvarjalne poti.

Matjaž Ličer, prvič ČE NI LJUDI, NI ETIKE

Ana: Kaj bi odgovoril, če ti mlad človek danes reče: »Jezem sem nate, ker smo, kjer smo. Vi ste krivi.«

Matjaž Ličer: Verjetno bi prosil, če definira ta »vi«.

Ana: Govorimo o dialogu med generacijami. Pojavila se je jeza na starejše generacije, ki da so krive za trenutni položaj. Tudi glede okoljske krize.

Matjaž Ličer: To je zelo udoben občutek. Menim, da je neproduktiven in ti ne pomaga dobro razumeti sveta. Gre za poenostavljanje. Vse skupaj je kompleksnejše. Neke stvari so se pač odvile za časa naših življenj. Po tej logiki smo tudi vsi odgovorni za TEŠ 6, vključno z vami, saj ste že bili tu. Po eni strani ta občutek razumem, a je ovira za resno razmišljanje o problemu. Preveč je površen, na ravni predsodka. Tako kot bi rekel, da ste ženske histerične. Ali je to produktivno? Ni.

Aiko: Ali je, glede na to, v kakšni situaciji smo in kam gremo (naše in prihodnje generacije bodo posledice podnebnih sprememb močno zaznamovale), etično imet otroke?

Matjaž Ličer: Etika je v domeni človeka. Če ni ljudi, ni etike. Imaš naravo, ki jo je Hegel opisal z enim stavkom: »Est ist so.« (»Tako je.«) Morala se je vedno ukvarjala s »tako naj bi bilo«. V naravi tega ni. Etika ni v domeni narave. Obstoj ljudi je predpogoj zanjo. V tem smislu potrebuješ otroke, da o etiki sploh lahko govoriš. Ali otroke rojevati v tak svet? To je verjetno vprašanje, o katerem mora premisliti vsak zase. Povezano je z bistveno globljim vprašanjem: »Kakšno življenje je vredno živeti?« Vprašali ste me, ali bo življenje, ki ga bodo imeli naši otroci v tem svetu, vredno živeti. Katero je življenje, ki ga ni vredno živeti? Nimam apriornega odgovora. Ne s tega vidika ne s kateregakoli drugega na to nimam odgovora. Verjetno bi vsak od nas odgovoril drugače. Zagotovo se nekateri znajdejo v okoliščinah, v katerih bi si kdo drug vzel življenje, oni pa si ga ne. Težko je odgovoriti na to vprašanje namesto nekoga drugega.

Mija: V predstavi *Pljuča* (režija Ž. Divjak, SNG Drama Ljubljana, 2018/2019) je bila ena dobra primerjava, da imet otroka pusti enak ogljični odtis, kot če bi se človek dvajset let vsak dan vozil z avionom do New Yorka in nazaj.

Z vaje MENE GLEJTE

Ana: Zdaj sem se spomnila genialnega umetniškega imena ene fotografinke: Toni Soprano Meneglejte. Mene glejte. A ni to vseprisotna potreba tega časa? A vi čutite to potrebo? Mene glej.

Matic: Ampak to so družbena omrežja prinesla. Pa storiji na Instagramu pa vse to. Folk nonstop objavlja pa šera, kaj se mu dogaja pa kaj dela, saj jaz isto delam ...

Kaja: Ni samo to. Ti hočeš dobro zgledat, da te folk gleda. Ti hočeš bit glasen, da te bo folk opazil, da te bo slišal.

Katka: Meni se zdi, da zdaj vsi govorite o družbenih omrežjih in takih stvareh, ampak to se začne, že ko si otrok. In se potem samo nadaljuje. Tudi tisti, ki niso imeli družbenih omrežij, so hoteli bit videni in slišani.

Leon: Meni se zdi, tako kot jaz to razumem, da je vse to, to potrebo po tem, da hočeš bit viden in slišan, zelo zajebala in v bistvu sprožila – tudi družbena omrežja kasneje – najprej globalizacija. Ker meni osebno je, kadar hočem bit viden in slišan, najhujše to, da vem, koliko ljudi je še okrog mene. In jih vidim. In jih vidim na internetu. In jih vidim na televiziji. In vem, koliko faking enih ljudi obstaja. Težko si predstavljam, da so imeli ljudje tako močno potrebo po tem pred dvesto leti, ko so poznali svojo vas in sosednjo vas, in to je bilo to. In so bili v vsakem

primeru slišani in videni med tistimi ljudmi, ki so jih imeli v svojem okolju.

Aiko: Meni se zdi točno to, kar je Leon rekel, ful pomembno. Da ta potreba, da si viden, oziroma potreba po potrditvi izhaja iz osnovne potrebe po tem, da pripadaš. In mi smo zdaj začeli potrditev enačiti s pripadnostjo. Lovimo nekaj, kar je popolnoma neoprijemljivo, ampak dejstvo je, da gremo še vedno vsi zjutraj srat in si umijemo zobe ...

Ana: Ne razumem te. Potrditev smo začeli enačiti s pripadnostjo?

Aiko: Ja.

Jon: Saj je bilo vedno tako.

Ana: To je povezano. Človeku da vrednost skupnost, ker ima tam svoje mesto.

Aiko: Ne govorim o osebni potrditvi, ampak o tem, da ful ljudi ve, kdo sem, in ful ljudi hoče bit to, kar sem jaz.

Jon: Tako je že od nekdaj.

Ana: To pa ni res. Potreba po tem, da sem jaz za vsako ceno nekaj posebnega, je nova. Jaz še nisem imela te potrebe, moja generacija še ni imela te potrebe.

Jon: Ja, to izhaja iz kapitalizma, ker spodbuja tekmovalnost, pa vsak lahko uspe ...

Voranc: Vas so v šolah učili, da je najbolje, če ste vsi enaki, če vsi enako veliko imate, če imate vsi enako pot v življenju ...

Ana: Samo to morate vedet, da to ni splošna, naravna potreba. Da pridem in sijem. To je kulturno privzgojena stvar.

Voranc: Ampak to ni nujno slabo.

Ana: Ne govorim o tem, ali je dobro ali slabo, samo izpostavljam, da to ni naravna potreba.

Katka: Generacije, ki smo zdaj malo mlajše, smo generacije snežink; vsakemu pravijo, da je poseben, torej posebna snežinka, vsem nam govorijo, *kako si speš*,

ravno v nasprotju s tem, da bi imeli vsi enako pot – ne, nam govorijo, *ti moraš zase delat in imaš svoje poslanstvo, ne se ozirat na druge, ti hodi po svoje*.

Jon: Ja saj, individualnost kapitalizma.

Ana: Poslušala sem podkast z enim kliničnim psihologom, dr. Tristanom Riglerjem, ki pravi, da danes otrokom sporočamo: *Okej si tak, kot si, vse, kar hočeš, lahko dosežeš, samo potruditi se moraš. Če ne dosežeš tega, kar si si želel, je to zato, ker se nisi zadosti potrudil*. Kar z drugimi besedami pomeni, da si sam kriv. Druga stvar, ki jo pove, je, da so otroci danes nesrečni, zato – in v tem primeru zraven šteje tudi vas, mladostnike – ker niso imeli priložnosti, da bi razvili motivacijo, ker jim je bilo vse dano. Prikrajšani so za frustracijo, ker ti odrasli rečejo, da si okej tak, kot si, pa karkoli narediš. In kadarkoli zajebeš, ti rečejo: *V redu je, ni bilo tako hudo*. Ne dobiš informacije, česa nisi naredil dobro, zato ker je vse, kar narediš, kolikor toliko okej. A veste, o čem govorim? To je, ko je tekmovalnost v teku, pa ne dobijo medalje samo prvi, drugi in tretji, ampak tudi zadnji in vsi vmes za sodelovanje. To je tak dvorezen meč. Po eni strani se človeka spodbuja, po drugi se mu pa ne reče: *Ej, ni bilo okej. Jebiga. Ni bilo dovolj dobro*.

Še eno reč, ki se mi zdi zanimiva, je rekel Rigler: da zaradi tega sporočila – *okej si tak, kot si, vse, kar hočeš, lahko dosežeš, samo potruditi se moraš, in če ne dosežeš tega, kar si si želel, se pomeni, da se nisi zadosti potrudil, sam si kriv* –, da zaradi tega sporočila odraščate z nekim nedoločenim občutkom krivde, ker niste dosegli vsega, kar bi lahko. A veste, o čem govorim? Se lahko identificirate s tem?

Vsi: Ja.

7 SVOJE USODE KROJAČI 7

Ali bo naši generaciji s konstantnimi odgovori na vsako vprašanje in formulami za življenje sploh uspela ustvarit kaj novega, revolucionarnega, še ne videnega?

STRAH ME JE, DA SE SVET PODIRA.

Strah me je, da bo vse prazna.

Strah me je ne bit del družbe.

Strah me je, da me boja vsi pozabil.

7 MLADO MLADINSKO 7

SEBIČNOST

V naravi je sebičnost posledica strahu pred smrtjo. Neke vrste naravni refleks telesa. Kajti telo hoče preživeti ne glede na okoliščine.

Ampak človek ima razum. In z razumom se lahko bori proti sebičnosti. Lahko uvidi, da sta ubijanje živali in onesnaževanje škodljiva. A mu isti razum tudi razodeva, da s sebičnostjo lahko živi bolje, da lahko bolje je in spi na mehkejšem ležišču.

Sebičnosti se nikakor ne da odstraniti iz sodobnega sveta, ker nesebičnost (altruizem?) direktno nasprotuje vsemu, kar prva postavlja za sveto, za tisto, kar naj bi človeku prineslo popolno srečo. V sodobnem svetu je to usmerjenost k imeti.

**Kaj je pomembneje:
biti produktiven in
v življenju doseči
stvari, ki bodo
ostale naslednjim
generacijam, ali živeti
zase?**

*Ti od svega budi jača,
sve se vrača, sve se plača.*

Bodi močnejša od vsega,
vse se povrne, vse se plača.

(iz popevke *Sve se vrača, sve se plača*)

Emily Dickinson I DIED FOR BEAUTY

I died for Beauty—but was scarce
Adjusted in the Tomb
When One who died for Truth, was lain
In an adjoining Room—

He questioned softly “Why I failed?”
“For Beauty”, I replied—
“And I—for Truth—Themselves are One—
We Brethren, are”, He said—

And so, as Kinsmen, met a Night—
We talked between the Rooms—
Until the Moss had reached our lips—
And covered up—our names

UMRLA SEM ZA LÉPO

Umrla sem za Lépo – v Grob
so komaj me umestili,
ko za Resnico umrlega
so blizu položili –

»Zakaj si,« šepne, »omagala?«
»Za Lépo,« sem dejala.
»In za Resnico – Jaz – Oba
sta Eno – midva Brata« –

Kot Svojca sva se srečala –
skoz Zid pomenkovala –
doklèr ni ustnic Mah prekril –
imena pa – zarasla –

Prevedla Nada Grošelj

VREDNOTE

Moji starši so mi govorili o vrednotah, o ljudeh s pravimi in napačnimi, šolski sistem me je vrednotil, krščanska vera me je za ceno vrednot posipala s pepelom, tolkla po prsih in pribijala na križ. Pa kljub vsemu danes res ne vem, kaj so moje vrednote. Ne vem, za kaj sem pripravljena umret, ker nisem sigurna, za kaj točno živim.

Eden od kolegov je rekel, če veš, kaj so tvoje vrednote, potem se ne iščeš, zato iskanje sebe ni vrednota. Jaz težko rečem, da se bom kdaj povsem našla. Vsako leto bi se rada spoznavala in iskala. Zato je to morda edina vrednota, ki jo lahko zares vzamem za svojo.

Debatiranje o vrednotah ne bo enako v Sloveniji in v Afganistanu. V večini zahodne družbe se, na srečo, ne srečujemo z samožrtvovanjem, samomori in umori iz ljubezni, hudim pomanjkanjem osnovnih dobrin itd. Zato so »filozofiranja« o tem, kaj smo pripravljene narediti za določeno vrednoto, omejena. Če se menimo o vprašanju, ali bi ubijal za ljubljeno osebo, je to sicer zanimiva debata, ampak resnice v njej ne bomo našli.

V resnici ne vemo, kaj bi naredili, če bi nam v roke dali nož, češ naj ubijemo neznanca v zameno za svobodo družinskega člana.

Za nas, ljudi, ki živimo v najboljših razmerah na planetu, so pomembnejše debate, v katerih upoštevamo naše dejanske okoliščine. Človek se nam bo zares razkril, če nam bo povedal, ali je pripravljen zamenjati službo zaradi ljubezni, ali je pripravljen dajati denar za zdravje, ali se je pripravljen preseliti (in zapustiti družino) zaradi kariere ipd. Samo prek dejanskih primerov lahko zares ocenimo sogovorca.

Če je to dolgočasno, pač je.

Mija Kramar in Jure Šimonka KAKO BITI SVET?

Hočeva rešit svet.

Ne veva, kako.

Hočeva rešit svet, pa ne veva, kaj je še vredno reševati.

Ne veva, kaj je vredno reševati, ker ne veva, kaj je sveto.

Ne veva, kaj je v svetu sveto, ker je edina družbena vrednota, skupna vsem, denar.

Zaradi njega se nama ne zdi vredno reševati sveta. Pred njim sveta ne moreva rešiti.

Edini razlog, vreden reševanja sveta, je sočlovek.

Vendar je glede na polarizirano družbo, v kateri odraščava, tudi boj za sočloveka morda izgubil smisel.

Smrt fašizmu! Bog pomagaj.

VREDNOTE

Kateri vrednoti bi se lahko odrekel in v zameno za kaj?

1. PRIMER

zdravju za srečo
prostemu času za uspeh
ljubezni za dom
družini in znancem za samoizražanje
ponosu za rast
udobju za javni prevoz
higieni za počitek
znancem za samospoštovanje

VREDNOTE

2. PRIMER

a) Nikoli več ne boš smel/mogel bit solidaren.
b) Nikoli več ne boš smel/mogel poslušati glasbe.

Če bi mi ponudili ti dve možnosti, bi se seveda odrekel prvemu, saj bi bilo mnogo lažje bit nesolidaren kot ne imet dostopa do glasbe.

Na prvo žogo se to morda sliši hudo sebično oz. egoistično. Ampak če nisi solidaren, še nisi nujno temu nasprotno. Lahko si zgolj nevtralen – nikomur ne pomagaš, nikomur pa tudi ne škoduješ.

Ker nimam omejitev, seveda počnem oboje. Če bi moral izbrati, bi to naredil brez težav.

Matjaž Ličer, drugič VSI BI REŠEVALI SVET, NIHČE PA NOČE POMIVAT POSODE

Aiko: Ali bi znanstveniki lahko postali novi vplivneži?

Matjaž Ličer: Ne. Bom pojasnil, zakaj. Začel bi s teorijami zarote. Kot ste verjetno opazili, odlično uspevajo. To je to, kar je viralno. Dober razlog za to, da govorimo o teorijah zarote, je, da nam tako ni treba govoriti o praksah zarote. Obstaja ogromno dejstev, ki so popolnoma evidentna. To, da smo namenili več sto milijonov za nakup nefunkcionalnih mask, da so nam sumljivi tipi dobavljali delno funkcionalne teste, TEŠ 6 ... To so resnične težave, iz katerih se te teorije napačajo. Teorija zarote je udobna, ker je samo teorija. Z njo se lahko ukvarjamo, ker je to dimna zavesa, zaradi katere se nam ni treba ukvarjati s prakso zarote. Prakse zarote so v nasprotju s teorijami res prisotne in zanje je potreben angažma. Ali drugače: *Everyone wants to save the world, but nobody wants to help mama do the dishes.*

Nasprotje znanosti ni laž. Nasprotje znanosti je pasivnost. To se mi zdi ključno. Teorije zarote so super, ker ti na nek način omogočajo, da si pasiven. Ker so itak vsi kuščarji. Kot ste vprašali na začetku: *Kaj lahko naredim jaz?* Teorije zarote so lansirane tako, da ne moreš narediti nič. Medtem ko pri resničnih problemih lahko. Na primer, če ostajamo znotraj okvirov parlamentarne demokracije, greš na referendum, voliš, sabotiraš ...

Načeloma znanost, tudi danes, zlasti pri podnebnih spremembah, terja aktivnost. Teorija zarote od človeka nikdar ne zahteva nič, je totalno udobna. Nikdar je nič ne spravi v težave, vedno

je povsem konsistentna, nikoli je ne moreš spodkopati, ker na vsako vprašanje obstaja nov odgovor. »Kaj pa lahko naredimo?« »Nič, ker iluminati ...«

Znanstvenik ne more bit vplivnež, ker je to, kar pričakuje, prezahtevno. Ker znanost danes terja, da začnemo razmišljati o tem, kako bomo dali na streho sončne celice, da ločujemo odpadke itn., da se skratka odločimo, kako bomo živeli. Teorije zarote ne zahtevajo ničesar od naštetega. Znanstveniki bi bili slabi vplivneži, ker znanost ne omogoča tega, da ostajaš v mehurčku. Znanstveniki so nenehno pred izzivi. Ves čas moraš dokazovati, da imaš prav. Preden karkoli objaviš, te štirje drugi znanstveniki skritizirajo, zavrnejo. Znanost je vedno terjala akcijo, nikdar ni bila poziv k pasivnosti.

Matjaž Ličer, tretjič SLAMCA MENTALITY

Aiko: Iza je vzpostavila nov termin, ki se mi zdi zelo natančen, in sicer slamca *mentality* kot alternativen izraz *greenwashingu*. Kaj *greenwashing* sploh je in kako vpliva na vse, kar se dogaja – predvsem v povezavi z eko, bio forami? Ali je v okviru kapitalizma to sploh smiselno? Vsi smo v istem čolnu in veslamo, ampak nekateri so na palubi, drugi pa pod njo. Kako se to povezuje med sabo?

Matjaž Ličer: Kakor sam razumem *greenwashing*, gre za to takrat, ko podjetje, ki sicer deluje zelo sporno, naredi simbolično gesto – npr. umakne plastične slamice ...

Blaž: Ali pa McDonald's, ki je v zadnjih letih logotip iz rdečega spremenil v zelenega.

Matjaž Ličer: Prvi korak! (*smeh*) Ja, tako jaz razumem *greenwashing* in slamice so del te zgodbe. Ne uporabljaš slamic, zato da greš lahko z letalom na Maldive. To je za nas sicer precej abstraktna težava.

Iza: Umaknili smo plastične slamice in se s tem oprali krivde za okoljsko krizo.

Matjaž Ličer: Odpustki so to.

Jure Šimonka

POLARIZACIJA

Nekoč so bili desni in so bili levi.
In bili so rdeči in bili so modri.
In bili so komunisti in fašisti.
In bile so kurbe partizanske
in jebeni domobranci.
In brat je sovražil brata
in sin je moril očeta.
In vse je bilo takšno,
levo in desno.
In levi so rekli, da so desni slabi.
In desni so rekli, da so levi še slabši.
In vsi so rekli, da se borijo za nas.
In vsi so delali za nas.
In mi smo verjeli.
Verjeli smo, da so desni slabi.
Spet drugi so verjeli, da so levi še slabši.
In smo sovražili.
In smo prezirali.
In smo psovali, se ločevali.
In smo pretepali.
Ker so desni slabi.
Ker so levi še slabši.
In bili smo slepi.
Tonili smo v sovraštvo.
In v gnevu.
In v desnolevičarstvu.
Nikoli nismo nehali.
In še vedno sovražimo.
Že 77 let.
Ker so levi slabi.
Ker so desni še slabši.

Dragan Petrovec, prvič

□ SMRTNI KAZNI

Dragan Petrovec: Smrtna kazen je najbolj elegantno opravičilo za družbo, da ji ni treba pogledat sami sebi v oči. Ker s tem, ko rečemo, *ta zasluži to*, vso krivdo zvalimo nanj. Kako smo ga pa mi lepo mehko pripravljali, brez kakršnihkoli omejitev, kritike. Omo-gočili smo mu, da se je razcvetel v polni asocialni moči. Vse kritike se znebimo s tem, ko izrečemo smrtno kazen. In potem smo tu vsi tisti, v katerih družbi ta mladi človek biva. Ali bo iz njega nastal Breivik ali ne bo, ne vem. Kako se mi odzovemo? Ali to ni naš skupni problem, ali je problem koga drugega? Se raje umaknemo, ker se ni prijetno ukvarjat s takim človekom? Nas je strah? Kar zna bit popolnoma utemeljeno in razumljivo. Strah pogosto odraža močno nepovezanost v družbi. Tukaj sta umetnost in literatura pogosto boljši razlagalki od kriminoloških učbenikov.

Dragan Petrovec, drugič

□ VREDNOSTI ČLOVEŠKEGA ŽIVLJENJA

Jon: Ali se je sploh smiselno toliko ukvarjat s tem, da v družbo vrnemo ljudi (kaznjence), ki so v življenju naredili toliko slabega? Ali jih je sploh vredno rehabilitirati glede na čas, denar, sredstva in ljudi, ki se morajo ukvarjat z njimi, da jih vrnejo v družbo?

Dragan Petrovec: To je etično vprašanje. Vsak med nami mora odgovoriti zase in poiskati svoj pogled. Ali se splošno ohranjamo pri življenju osebo na invalidskem vozičku, ki zmore premaknit le še prst?

Jon: Ampak ta oseba tega ni sama izbrala.

Dragan Petrovec: Ampak z denarjem, ki ga porabimo zanjo, bi nasitili ogromno ljudi. Če sem malo ciničen. Ja, vsak si mora sam odgovoriti na to vprašanje. *Ali je človeško življenje dovolj vredno, da vanj kaj investiram?*

|| SVOJE USUDE KROJAČI ||

|| MLADO MLADINSKO ||

TRIJE SPOMINI NA NEKI DRUG ČAS

Damjana Černe VROČINA

Vročina, sparina, siesta. Samo jaz in dve leti mlajši bratranec Silvan se igrava pod latnikom, ki ponuja prijetno senco. Midva in odprta šterna. A veste, kaj je šterna? Primorci tako rečemo vodnjaku. Nimava nobenih igráč. Kamenčki, zeleno grozdje, palčke, pesek, listje, cvetovi.

Pasje vroče je, vsi odrasli počivajo. Midva se igrava. Zamika me šterna, urno splezam nanjo in pogledam v neskočno globino. Silvan prebledi od groze. Rečem si, to je izziv.

Vedela sem, da zmorem, saj sem preskočila že vse kaj večjega. Mlako, polno krastač in mladih paglavcev v Postojni na Kremenci, kamor smo se otroci hodili igrati. Sami, brez nadzora, svobodni. In smo tekmovali med seboj. Ha, če zmorejo fantje, zmorem tudi jaz. In sem vadila, dokler nisem bila prepričana, da lahko. Bila sem bolj taka, fantovska punca. Pravzaprav smo bile vse.

Stojim na šterni. Še preden Silvan spusti glas, se poženem z roba. Poletiiiiim čez globoko brezno in pristanim na nasprotni strani. Silvan si oddahne. Takrat pa zaslišim huronski krik. Zagledam svojo najljubšo teto, ki se mi naglo približuje. Me zagrabi, varno, potegne s šterne in, *pataf, pade žbergla* (klofuta).

Nisem jokala, ker sem vedela, da je padla z razlogom. Meja je bila v sekundi jasna. Nikoli več nisem skakala čez šterno. Naslednji dan sva se s Silvanom igrala na istem mestu. Sama, brez nadzora.

Blaž Šef POROKA

Ko sem prišel v osnovno šolo, sem na hodniku zagledal punco. Dva razreda starejša in za eno glavo višja od mene. Igrala je odbojko. Ne vem, če sva si sploh kaj rekla, prijela sva se za roke in sva hodila. Na najin prvi skupni dan sva se odpravila na bližnji hrib, ki stoji sredi vasi. Na njem je velika cerkev, ki se jo vidi od vsepovsod, pred cerkvijo pa preprosta lesena klop. Na to klop sva se ulegla, ona spodaj, jaz zgoraj, roke ob telesu. In sva se začela poljubljati po obrazu in ustnicah. To sva počela cele ure, vsak dan po šoli.

Po nekaj dneh je mimo prišel moj sošolec in rekel, *zdaj pa to že nekaj časa traja, kaj če bi vaju jaz poročil*. Prinesel je šal, ki je bil videti kot duhovniška štola, in smo šli v to ogromno cerkev.

Takrat tudi hiše na vasi večinoma niso bile zaklenjene, cerkev pa je bila večino dneva odprta na stežaj. S punco sva pokleknila na marmorne stopnice pod oltarjem, sošolec pa je začel peti neko izmišljeno mašo, pri čemer se je predvsem izbornoro norčeval iz vzvišenega mašnega tona. Na koncu nama je s šalom povil roke in rekel, *zdaj sta mož in žena*.

Nato sva to počela vsaj še mesec dni, na tisti klopi, vsak dan, od konca šole do poznega popoldneva. Enkrat me je mama doma mimogrede vprašala, kaj počneva s to punco tam gori, da so naju ljudje iz vasi videli. Midva pa sva se zlagoma naveličala in nehala, tako kot sva začela. Še danes se prijazno pozdraviva, ko se vidiva.

Primož Bezjak NOV SVET

Zamušani so majhna vas v Prlekiji. Približno sto hiš, nekje na polovici poti med Ptujem in Ormožem. Na eni strani nepregledna ravnica, polja, na drugi majhni griči, poraščeni z gozdovi in vinogradi, po sredi železnica v ravni črti. Niti železniške postaje ni.

Iz te vasi je moj foter. Ko se je šolal na gimnaziji na Ptuju, je moral do postaje v sosednji vasi hodit približno deset kilometrov.

Spomnim se, kako mi je razlagal, da so včasih, ko so se vračali iz šole in se jim ni dalo hodit, v trenutku, ko je vlak peljal skozi Zamušane, potegnili zasilno zavoro. Vlak se je ustavil in fantje so poskakali skozi okna in so bili doma.

Enkrat, star sem bil sedem, mogoče osem let, pa je bilo vaščanom dovolj. »Sezidali bomo postajo.«

Nikjer ni bilo nobenega gradbenega podjetja, samo mi. Otroci, mladi, stari, cela vas, vsak s svojo nalogo. Eni kopljejo jarke, utrjujejo teren, drugi mešajo beton, betonirajo, nosijo kamnite bloke, podpornike, tramove. Najmlajši tekajo naokrog in se igrajo, najstarejši so zadolženi za hrano in pijačo, v cekarjih jo raznašajo od enega do drugega in nalivajo špricarje. Vse okrog mene vrši. Stojim tam, na sredi, in čakam na svojo nalogo. Nekdo pred mene postavi šajtrgo. Primem jo in jo začnem potiskat pred sabo; še zdaj se spomnim tistega neverjetnega občutka. Občutka, da gradim nov svet.

Heiner Müller DVE ZVEZDI

Bila je neka zvezda, svetila je v temi,
kot da preteklost podi,
kot da prinaša svetel dan,
kot da se že dani.

A zvezda ni storila, kar je obljubljal sij,
svet še po starem stoji,
kot da se bliža temna noč,
kot da se vse mrači.

Prezebljih ni ogrela, zavel je mrzel piš,
bila je neka zvezda, kdo ve, kje je zdaj,
bila je neka zvezda, svetila je v temi,
kje je zdaj?

Prevedel Milan Štefe

OD SEBE PRIČAKUJEM

PUNCE:

- odgovornost, skrb, da bom vedno vedela, kaj naredit, da bom zrihtala da se bom osvobodila potrebe po potrditvi
- da se bom naučila reč *ne*
- da ne bom izpadla šibka
- da se bom cenila
- da ne bom nikomur v breme
- samostojnost, finančno neodvisnost, uresničitev kariere
- da se bom znala poslušat
- da se bom obdala s pravimi ljudmi
- da bom znala ugajat v spolnosti (sebi in drugim)
- materinskost – da bom znala poskrbet za druge
- da bom našla pravo razmerje med privlačnostjo in močjo (želim bit privlačna, nočem bit *samo* privlačna)

FANTJE:

- da ne bom *couch potato*
- da nikoli ne bom sam naročil piva
- da bom *stay at home dad* (morda)
- malo MacGyverja je nujno, da poštimaš stvari po hiši
- da bom znal kuhat, oprat perilo itn.
- da ne bom vodil punc (ali fantov) domov k staršem (kazat, predstavljat)
- da bom prisoten oče
- da bom čim bolj fit, ampak tako, da se ne vidi (*ne fitness fit*)
- ženske si želijo več intelektualne kondicije – mi tudi!
- da bom kaj pametnega naredil iz tega, če bom imel vodstveni položaj (v podjetju, ustanovi)
- da bom prvi zasnužil (in ne, da bom zasnužiljen)
- gentlemanstvo še vedno velja (pridržiš vrata itd.)
- da ne bom odvisen od igrice oz. *gejminga*, pa bom to vseeno lahko počel
- da bom poskusil vse droge, ampak z nobeno ne bom zasvojen, razen mogoče s cigaretami
- da bom razumno skrbel za svoje zdravje
- da bom posegal v prepire in koga mogoče branil
- da bom absolutno proti vojaški obveznosti
- da ne bom nikoli ustrelil človeka
- da se ne bom poročil (večina)
- da bom znal dobro vodit igro v postelji

- da ne bom homofob in podobno
- da bom znal obvladovat jezo in da bom absolutno sposoben samoobrambe, prav fizično, da bom znal udarit nazaj – ampak samo v samoobrambi
- da bom sposoben zaščitit družino

Ko ste fantje govorili o svetli prihodnosti, vas je vsaj polovica omenila svoje žene, dekleta pa ... ena je omenila svojo ženo, če se prav spomnim. Ostale sploh nismo omenjale svojih mož, punc, samo poklic in take reči.

Miroslav Kreža SANJAM O SJENI

Varijacija po Verlaineu

Sanjam o sjeni nepoznate žene
koju volim i koja voli mene.
Tajanstvena ta žena poput vela svene
kad hoću da je dirnem, a znam da voli mene.

Na svijetu nitko, tek ta me žena zna.
Ta nikad ista i uvijek vječno druga,
ja znam da ona ipak voli me ko druga
i moje srce samo za nju bije.

Tajanstveno šuti, tajanstvom se krije.
O, ta žena toplog i mekanog tijela,
ta suzom briše brige s moga čela
i kantilena ta je glazba našeg sna.

Ja ne znam da l' je plava, crna, smeđa?
Njen glas je svilen i mekan kao pređa
smrti što cvjeta nad tugom ljubavnog odra.

Promatra me nijemo ko statua nijema,
a glas joj zvoni: tajna trepetljiva i modra,
skupocjen mrtav glas kog više nema.

SANJAM O SENCI

Varijacija po Verlainu

Sanjam o senci neznane mi žene,
ki jo ljubim in ki ljubi mene.
Skrivnostna ženska kot tančica zvene,
ko bi se je dotaknil, a vem, da ljubi mene.

Nikogar ni na svetu, le ona me pozna.
Nikdar ni enaka, vedno drugačna vsa;
vem, da me vendar ljubi kot tovariša,
in le njej, edini, gre utrip mojega srca.

Skrivnostno le molči, s skrivnostjo se zastira.
O, ta ženska toplega in mehkega telesa,
s čela mi s solzami vse skrbi otira
in kantilena ta je glasba najinega sna.

Je plavih, črnih, rjavih las? Ne vem.
Njen glas kot preja smrti, mehak ves in svilen,
razcveta se nad žalostjo ljubezenskega odra.

Molče me opazuje, kakor nem kip stoji,
glas pa ji zvončklja: skrivnost drhteče modra,
glas dragocen in mrtev, glas, ki ga več ni.

(informativni prevod)

TRIESTINA TRIESTINA TRIESTINA TRIESTINA

A jo jo,
kapus i fazoj.
Slana riba i palenta,
to je život moj.

Stu ldi, stu ldi,
stu ldi nej pride nwtr.
Stu ldi, stu ldi,
stu ldi nej pride nwtr.

(po ljudskih motivih sestavila Katka Slosar)

TRIESTINA TRIESTINA TRIESTINA TRIESTINA

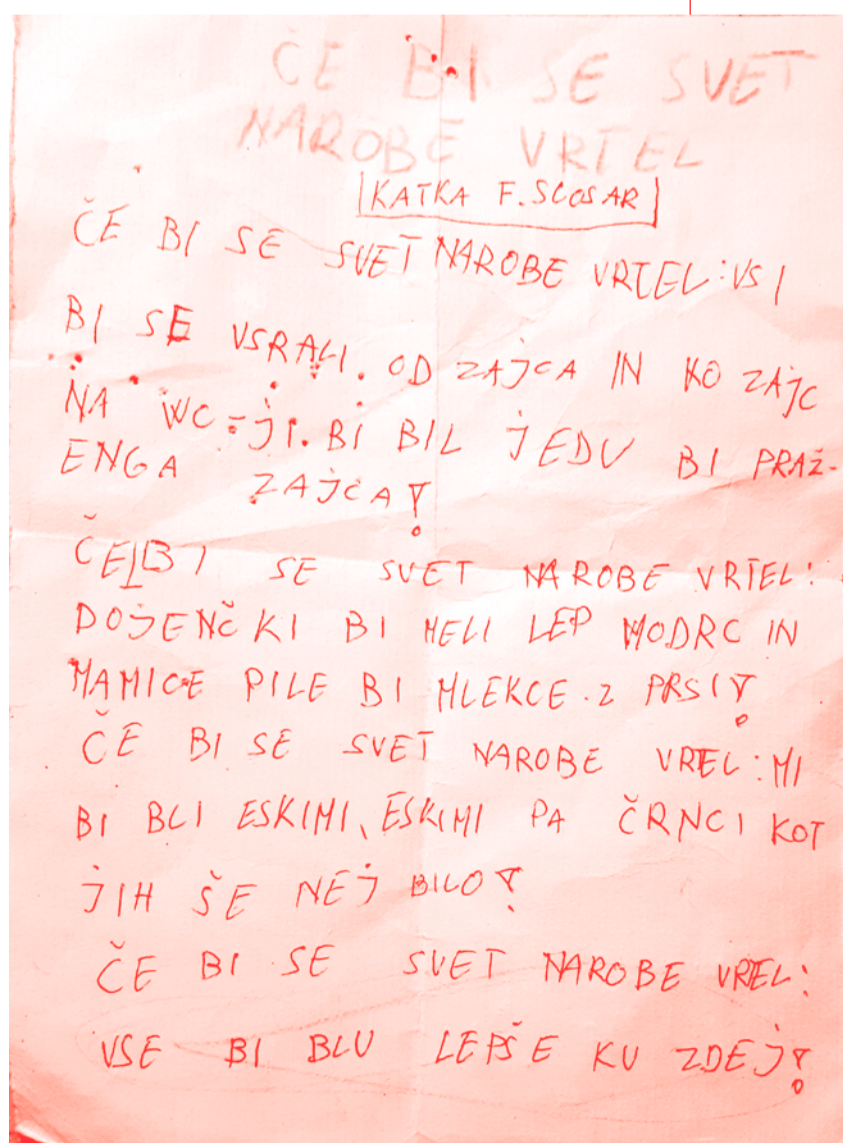
Dragan Petrovec, tretjič KOLIKO ZRN PESKA JE KUP PESKA?

Dragan Petrovec: Ni odgovora. Je 25 še peščica, 26 pa že kup? Pravo vedno poskuša formalizirati. Na dan, ko boste dopolnili osemnajst let, boste imeli popolnoma drugačen status kot dan prej. Ker ne najdemo boljše poti od tako ostro začrtanih linij. Razlike v vaših občutkih, doživljanju, razumnosti itd. pa v tistem dnevu verjetno ne bo. To so vprašanja, na katera je zakon poskušal odgovoriti z zarezo. Na primer: Zakon o preprečevanju nasilja v družini je rekel: »Klofuta je nasilje, treba je poseči vmes, potrebna je prijava.« Odtlej se v centrih za socialno delo srečujejo z množicami klofut. In kaj storiti?

Včasih je moralna vrednost tega, kar je tako jasno zapisano v zakonu, večja od praktične izvedljivosti.

Kdaj je človek dovolj star, da ga začneš jemati resno?

Meni se zdi, da je v krizi človek sposoben sanjat samo o koncu te krize, o tem, kako bi se vrnil v status quo pred epidemijo. Mi v času te krize sploh ne sanjamo o svetli prihodnosti, ampak o preteklosti – o tistem, kar je bilo pred tem. Ne sanjamo o tem, kako bi bilo, ampak kako je bilo. In je svetla prihodnost v bistvu naša preteklost.

V KAKŠNEM SVETU HOČEM ŽIVET

- v takem, kjer kurčevi čevlji ne bodo stali 300 evrov
- v svetu, ki ti ponuja veliko možnosti
- v takem, kjer te priimek ne določa
- kjer se znamo pogovarjat
- kjer so ljudje odkriti
- kjer je ljudem mar
- v svetu, ki ima več razumevanja do duševnih bolezni
- v svetu, v katerem ocene ne določajo inteligence
- v takem, kjer ne obstajajo naši in njihovi
- v iskrenem svetu
- v takem, kjer lahko potujem
- kjer te *biti ženska* ne bo določalo
- kjer je dotik vedno dobronameren
- kjer so ti ob rojstvu odprta vsa vrata, ne glede na to, kje si se rodil
- v svetu s pošteno plačano delovno silo
- v takem, kjer mladi lahko dobijo flet po normalni ceni
- kjer politično nasprotje ne bo asociiralo na sovraštvo
- v varnem svetu
- v takem, kjer ljudje vedo, da je špinačni burek zeljanica
- kjer ljudi ne bo strah, kako se bodo prebili skozi mesec

JEZA

Predvsem sem jezna na to, da sem odraščala na način, ki me je učil, naj ne bom jezna in naj to čustvo predrugačim, da bo svetu in ljudem okrog mene bolj prijetno. Ampak v resnici sem resnično jezna popolnoma in kompletno na vse.

Starejši kot smo, več bontona, učenjaškega jezika, znanja in »odraslosti« nadenemo nase. Otroka v sebi skušamo čim bolj utišati, ker nam tako narekuje družba. Treba se je civilizirati, se začeti racionalno odločati, prevzemati odgovornost. Le tako lahko družba deluje. Večinoma se vsi odrasli trudijo biti odrasli, razen tistih nekaj izjem. In, zabavno, ravno te izjeme velikokrat končajo na vodilnih položajih.

Allen HOMEWORK

Homage Kenneth Koch

If I were doing my Laundry I'd wash my dirty Iran
I'd throw in my United States, and pour on the
Ivory Soap, scrub up Africa, put all the
birds and elephants back in the jungle,
I'd wash the Amazon river and clean the oily Carib
& Gulf of Mexico,
Rub that smog off the North Pole, wipe up all the
pipelines in Alaska,
Rub a dub dub for Rocky Flats and Los Alamos,
Flush that sparkly Cesium out of Love
Canal
Rinse down the Acid Rain over the Parthenon &
Sphinx, Drain the Sludge out of the Medi-
terranean basin & make it azure again,
Put some blueing back into the sky over the Rhine,
bleach the little Clouds so snow return
white as snow,
Cleanse the Hudson Thames & Neckar, Drain the
Suds out of Lake Erie
Then I'd throw big Asia in one giant Load & wash
out the blood & Agent Orange,
Dump the whole mess of Russia and China in the
wringer, squeeze out the tattletail Gray of
U.S. Central American police state,
& put the planet in the drier & let it sit 20 minutes
or an Aeon till it came out clean.

Ginsberg DOMAČA NALOGA

Poklon Kennethu Kochu

Če bi pral perilo, bi opral popackani Iran
V stroj bi vrgel svoje ZDA in čez zliil Slonokoščeno
žajfo, zribal Afriko, vse ptiče in slone dal
nazaj v džunglo,
oprал bi Amazonko in počistil zamaščene Karibe in
Mehiški zaliv,
zdrgnil smog s Severnega pola, pobrisal naftovode
z Aljaske,
zbris-bris-brisal Rocky Flats in Los Alamos, odplak-
nil tisti žareči cezij iz Love Canala
Splaknil kisli dež s Partenona & Sfinge in izčrpal
brozgo iz Sredozemskega morja, da bo spet
postalo sinje,
vrnil malo plavila na nebo nad Renom, pobe-
lil micene oblake, da bo sneg spet bel kot
sneg,
očistil Hudson Temzo & Neckar, izčrpal odplake iz
jezera Erie
Potem bi veliko Azijo zagnal v velikansko žehto in
izpral iz nje kri & oranžni agens,
ves ta kaos Rusije in Kitajske vrgel v ožemalnik in
iztisnil iz njega špecarsko sivino policijske
države srednjeameriških ZDA
pa dal planet v sušilec & ga tam pustil 20 minut ali
pa celo večnost, dokler ne bi ven prišel čist.

(informativni prevod)

Z VAJE

JEZA

A KDO VE, ZAKAJ? A KDO VE, ZAKAJ
LJUDJE, KI SE NE TRUDIJO BIT RAZUMNI,
PRAVIČNI IN ODGOVORNI, PRISTANEJO NA
VODILNIH POLOŽAJIH?

Mija: Meni se je zdaj pojavila ta misel, da več moči,
kot je imaš, bolj kot si odrasel, bolj dejansko
lahko kaj spremeniš in narediš, bolj ... Ne,
da se moči manj zavedaš, samo manj si je
pripravljen uporabiti. Če bi bil star pet let
in bi imel toliko moči, kot je ima predsednik
države, bi si upal narediti veliko več, kot če
imaš to moč kot odrasel. Kar se v bistvu
navezuje tudi na to, kar je že Gaja govorila –
ne vem, kar nekako izgubljaš to vero vase,
čeprav imaš moči in odgovornosti več.

Ana: Ali pa mogoče ne gre toliko za to, da izgub-
ljaš vero vase, ampak da pridobivaš tudi
neko modrost.

Z VAJE

JEZA

Mija: Ja, ampak se mi zdi, da je to včasih tudi sam
strah in *overthinkanje*.

Ana: Okej. Čeprav ste videli v Ameriki, pri Trumpu,
kaj se zgodi, če pozabiš prerast ta otročji
občutek, da »jaz lahko vse«.

Aiko: Ampak saj to ni več otročji občutek, to je
pohlep. Saj ti tudi ko si otrok, instinktivno
veš, da si zajebal. On se pa tega ni zavedal.

Matic: Moč te pokvari.

Nace: Nekdo je rekel, kdor visoko leta, nizko pade.
Kar ni nujno res. Lahko pa, da kdor visoko
leta, poleti še višje. Odvisno, ali se ustrašiš
višine ali poletiš še višje.

Jan: Jaz pa mislim, da je zelo fajn imet visoke cilje
in razmišljati o svetli prihodnosti, ker če si
človek nikoli ne bo dobil. Če si ga pa želi,
ga tudi nikoli ne bo dobil. Če si ga pa želi,
pa tudi če ima 0,1 odstotka možnosti, da ga
bo dobil, je to ful več kot tisti, ki si ga nikoli
sploh ni želel. In tudi če se ne izide, je okej.
Ampak imaš možnost. Meni je to dobro, da
se izrazi – jaz sem začel po tisti vaji razmiš-
ljati o tem, kaj hočem počet v življenju, in
začel spet malo bolj sanjat.

PISMO SEBI, KI JE NE POZNAM

Čez trideset let te najbrž ne bo več. Vsaj na tak način ne, kot razumem stvari zdaj. Ne vem, kaj ti reči, zato ker prvič nimam več vpogleda v prihodnost. Pojma nimam, kaj se bo zgodilo. Trideset let se zdi veliko, a je zgolj neka bedna praska, če jih zapraviš. Ampak kaj sploh pomeni – zapraviti jih, a jih ne vsi nekako? Po malem. Trenutno nič ne razumem pa vse je zmeda. Ne vem, če ti bo takrat kaj bolj jasno. No, boljše rečeno – mi. Čeprav dvomim, da bova ista oseba. Ne mislim te spraševati, kaj je tam, ker me je strah, da ni dobro. Zdaj si ena izmed »odraslih«, izmed tistih, za katere se ti je kot otroku zdelo, da so svoje življenje že zamudili in so zdaj le še skrbniki – medli ljudje. Ker o njih ni zgodb ali filmov, v katerih jih ne bi omejevale neke obveznosti in v katerih ne razmišljajo o nekih brezveznih tematikah, kot so dom, družina, odnosi in ostalo zapečkarstvo.

Ker odrasli so vedno krivulje, mladi pa so ravne črte.

A si sama?

Robert Burns COMIN' THRO' THE RYE

(odlomek)

Gin a body meet a body
Comin' thro' the rye,
Gin a body kiss a body,
Need a body cry?

Ilka lassie has her laddie,
Nane they say ha'e I;
Yet a' the lads they smile on me,
When comin' thro' the rye.

KO PO RŽI GRE

Če se telo s telesom sreča,
ko po rži gre,
če telo telo poljubi,
telo naj zjoče se?

Vsaka punca ima fantiča
le jaz, prav'jo, ne,
pa se mi vsak fant nasmehne,
ko po rži gre.

(informativni prevod)

Matjaž Ličer, četrtič UPANJE JE V VSAKEM NOVEM ČLOVEKU

Leon: Ali je, glede na vse vzorce, težnje, razmerja moči, kratka vse, kar zdaj vemo o kapitalističnem sistemu, v katerem živimo, sploh realno pričakovat uspešno spremembo znotraj tega sistema? Ali je verjetneje, da bodo za spremembo potrebni totalitarizmi, ki bodo npr. manjšali izpuste z radikalnimi in strogimi ukrepi?

Matjaž Ličer: O verjetnosti je nevhvaležno govoriti. Kapitalizem je pokazal zelo veliko iznajdljivosti. Zelo se je bil sposoben prestrukturirati in prilagoditi na različne težave. Menim, da se

bodo stvari začele spreminjati, če oz. ko bodo podnebne spremembe postale kapitalistično nevzdržne. Problem je v tem, da je narava podnebnih sprememb taka, da bi bilo pomembno, da se v naslednjih dvajsetih letih naredi čim več. Večina teh sprememb se akumulira in odvija počasi – dolgo časa. Najbolje bi bilo ukrepati zelo hitro. Vprašanje, koliko škode se bo akumuliralo, preden bo sistem to imel za nevzdržno in se bo odločil za spremembo.

Ana: Ali se ti zdi, da je današnja zahodna družba skrajnega individualizma zmožna sprejeti velike spremembe brez totalitarizma?

Matjaž Ličer: Zanimivo, da smo uporabili ravno ta izraz. Jaz mislim, da smo tega zmožni. O totalitarizmi je pisala izjemna nemška teoretičarka Hannah Arendt. Razdelala je stalinizem in nacizem in se na koncu vprašala, kje je upanje. Njen odgovor: upanje je v vsakem novem človeku. Človek je edino bitje, ki je sposobno upanja. Mogoče zveni osladno, ampak sprememba lahko vedno pride samo od ljudi. Nisem obupan v tem smislu in mislim, da smo tega sposobni, čeprav mi izid še ni jasen. Predstavljam si lahko distopične scenarije tipa *Idiocracy*, *Mad Max*, Kitajska. Skratka, vse te katastrofalne stvari. Ampak noben totalitarizem ni za vedno, vse se da skontvertirati.

Torej ti mi praviš, da je življenje sestavljeno le iz bitk in revolucij? In ene se odvijajo znotraj, druge pa zunaj tebe.

Samo nihče ni v tem sam.

Nihče se ne rodi v prazen svet. In to je to, kar je zares naše.

Slovensko mladinsko gledališče
Vilharjeva 11, 1000 Ljubljana
T: +386 (0)1 3004 900
F: +386 (0)1 3004 901
info@mladinsko-gl.si
www.mladinsko.com

Svet Slovenskega mladinskega gledališča:
Semira Osmanagić – predsednica, Zvone Čadež,
Katarina Stegnar, Asta Vrečko, Martina Vuk

Strokovni svet Slovenskega mladinskega gledališča:
Tatjana Ažman – predsednica, Blaž Lukan,
Janez Pipan, Matjaž Pograjc, Dario Varga

Direktor: Tibor Mihelič Syed
Umetniški vodja: Goran Injac
Režiserja: Matjaž Pograjc, Vito Taufer
Dramaturginja: Urška Brodar
Vodja trženja in odnosov z javnostmi: Helena Grahek
Lektorica: Mateja Dermelj
Strokovni sodelavki: Tina Malič, Katarina Saje
Tehnični vodja: Dušan Kohek
Vodja koordinacije programa: Vitomir Obal
Koordinator programa: Gašper Tesner
Tajnica gledališča: Lidija Čeferin
Računovodkinja: Mateja Turk
Knjigovodkinja: Tina Matajč
Prodaja vstopnic: Gabrijela Bernot, Sanja Spahić

Predstava je nastala s podporo
Ministrstva za kulturo RS.
Ustanoviteljica Slovenskega mladinskega
gledališča je Mestna občina Ljubljana.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

Mestna občina
Ljubljana

LJUBLJANA
OPUSTEVSTVA
TUDI
Organizacija Zveznih
institucij za izobraževanje
in umetnost
Ustanovljena
1991
Prenehanje dejavnosti
2019

Pripovedovalski / Variete

KD Pripovedovalski Variete
Trubarjeva 7, 1000 Ljubljana
pripovedovalskivariete@gmail.com

Prodaja vstopnic

- v Prodajni galeriji
Trg francoske revolucije 5, 1000 Ljubljana
od ponedeljka do petka med 12.00 in 17.30
ob sobotah med 10.00 in 13.00
OI 425 33 12
- pri gledališki blagajni
Vilharjeva 11, 1000 Ljubljana
OI 3004 902
uro pred začetkom predstave
- na spletu
www.mladinsko.com
nakup vstopnic s popusti
prek spleta ni mogoč

Gledališki list Slovenskega mladinskega gledališča

Sezona 2021/2022

Številka 5

Januar 2022

Izide ob vsaki premieri

Izdalo Slovensko mladinsko gledališče

Za izdajatelja Tibor Mihelič Syed

© Vse pravice pridržane

Uredništvo: Urška Brodar, Mateja Dermelj,

Helena Grahek, Goran Injac, Tina Malič,

Katarina Saje, Tibor Mihelič Syed

To številko uredila: Gaja Naja Rojec

Lektorica: Mateja Dermelj

Redaktorici: Urška Brodar, Tina Malič

Informativni prevodi: Tina Malič

Oblikovanje: Mina Fina, Damjan Ilič,

Ivian K. Mujezinović – Grupa Ee

Foto: Gaja Naja Rojec

Tisk: Fotoprospekt, d. o. o.

Naklada: 300 izvodov

Cena: 2 €

ISSN: 2232-2019

Na fotografijah na zadnji strani:

Leon Kokošar, Hana Kunšič, Jure Šimonka,
Iza Napotnik, Kaja Petrovič, Indija Stropnik,
Jan Martinčič, Aja Markovič, Luka Žerdin,
Katka Slosar, Jon Napotnik, Mija Kramar,
Matic Eržen, Tia Krhlanko, Mira Giovanna
Gabriel, Ronja Martina Usenik, Nace Korošec,
Aiko Zakrajšek, Voranc Mandić, Rosa Romih

M
L
A
D
I
N
S
K
O
2
1
2
2

I
S
S
N
:
2
2
3
2
-
2
0
1
9

